

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-117>

УДК 657. 37:631

ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ТА РЕЗЕРВІВ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

POLICY FOR FORMING PROTECTIONS AND RESERVES IN THE ACCOUNTING AND ANALYTICAL SYSTEM OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE

Садовська Ірина Борисівна

доктор економічних наук, професор,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7081-8524>

Замула Ірина Валеріївна

доктор економічних наук, професор,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6075-095X>

Мельник Катерина Петрівна

доктор економічних наук, професор,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9167-5801>

Sadovska Iryna, Melnyk Kateryna
Lesya Ukrainka Volyn National University

Zamula Iryna
Zhytomyr Polytechnic State University

Публікація висвітлює актуальні питання теоретико-методичних та практичних аспектів формування політики забезпечень і резервів в обліково-аналітичній системі сільськогосподарського підприємства. Розглянуто сутність категорій резерви та забезпечення для застосування у практиці обліку і аналізу, питання класифікації резервів та забезпечень з огляду на чинники їх формування і призначення. Обґрунтовано значення забезпечень і резервів як важливих інструментів управління фінансовими ризиками, стабільністю та платоспроможністю аграрних суб'єктів господарювання в умовах сезонності виробництва, біологічних ризиків і ринкової невизначеності. Проаналізовано чинні нормативно-правові підходи до їх визнання, оцінки та відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Запропоновано напрями вдосконалення облікової політики сільськогосподарських підприємств з метою підвищення аналітичності облікової інформації та ефективності управлінських рішень.

Ключові слова: забезпечення; резерви; облікова політика; обліково-аналітична система; сільськогосподарське підприємство; управління ризиками.

The article considers theoretical, methodological and practical aspects of developing a policy on reserves and ensuring their substance within the framework of the accounting and analytical system of agricultural enterprises. The relevance of the study is due to the specific features of agricultural production, including seasonality, biological transformation processes, climatic uncertainty and the increased impact of financial and operational risks. The economic nature of reserves and provisions is substantiated. It is proven that these are important accounting tools for risk management, financial stability and ensuring the continuity of agricultural activity. The article analyzes the current regulatory approaches to the recognition, assessment and disclosure of information on reserves and provisions in accounting and financial reporting in accordance with national and international standards. Special attention is paid to the role of professional judgment in the formation of accounting policy on reserves and provisions under conditions of uncertainty. The relationship between accounting information, analytical support and managerial decision-making is emphasized. The study identified key shortcomings in the existing practice of forming reserves

and provisions in agricultural enterprises and proposed areas for improving accounting policies in order to increase the reliability, relevance and analytical value of accounting information. The implementation of a well-structured policy on reserves and provisions contributes to strengthening financial stability, improving risk assessment and supporting effective management decisions in agricultural enterprises. The developed methodological approaches to recognition, assessment, inventory and disclosure of information contribute to improving the quality of financial reporting and strengthening management control. The need for organizing internal control and analytical support for the formation of provisions and reserves on the basis of a risk-oriented approach is substantiated, which ensures the adaptability of accounting estimates to institutional changes.

Keywords: provisions; reserves; accounting policy; accounting and analytical system; agricultural enterprise; risk management.

Постановка проблеми. Всезростаюча економічна невизначеність визначає підвищений рівень ризиковості функціонування сільськогосподарських підприємств, що посилене притаманними для галузі факторами сезонності виробництва, біологічною природою активів, залежністю від природно-кліматичних чинників, коливанням цін на аграрну продукцію та обмеженістю фінансових ресурсів у активні фази посівної кампанії та збирання урожаю. За таких умов особливого значення набуває формування ефективної обліково-аналітичної системи, здатної забезпечити своєчасне виявлення ризиків, прогнозування фінансових наслідків та аналітичну підтримку для прийняття виважених та обґрунтованих управлінських рішень.

Важливим елементом обліково-аналітичної системи є політика формування забезпечень і резервів, яка покликана відображати майбутні зобов'язання, потенційні втрати та ризики господарської діяльності та природних факторів. Проте, як показали наші дослідження, на практиці сільськогосподарські підприємства часто формують забезпечення і резерви формально, без належного економічного обґрунтування та аналітичного супроводу, що знижує інформативність бухгалтерського обліку й фінансової звітності та знижує ефективність впливу на фінансову стійкість підприємств.

У науковому середовищі проблема формування забезпечень і резервів є постійною та дискусійною, особливо в частині їх визнання, оцінки та використання в управлінні ризиками сільськогосподарських підприємств. Таким чином, зумовлюється необхідність подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення облікової політики щодо забезпечень і резервів з урахуванням галузевої специфіки сільського господарства, вимог національних і міжнародних стандартів та потреб управління. Розв'язання зазначеної проблеми має важливе практичне значення для підвищення фінансової стабільності аграрних під-

приємств і розвитку сучасної теорії обліку та аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання формування забезпечень і резервів у системі бухгалтерського обліку досліджувалися у працях вітчизняних: Дубініна М. [3; 4], Коваленко О. В. [5], Ковальчук І. О. [6] Овчарова, Н., Кравченко О., Бобошко Р. [10], Падій І. О. [11], Сидоренко Л. П. [12] та зарубіжних: Hlaváčková P. Forest as a Biological Asset [14], Oliveira S. [15] науковців. У наукових дослідженнях Дубініної М. [3; 4], Ковальчук І. О. [6], Падій І. О. [11] розглядаються методологічні засади визнання забезпечень та резервів, їх класифікація, порядок оцінки та відображення у фінансовій звітності. Значну увагу науковці Коваленко О. В. [5] та Сидоренко Л. П. [12] приділяють впливу резервів на фінансові результати та показники фінансової стійкості підприємств. У межах цих досліджень розглядаються концептуальні підходи до трактування забезпечень як інструменту облікового відображення майбутніх зобов'язань і ризиків господарської діяльності. Зокрема, Дорошенко В. М. [2] аналізує вплив економічної нестабільності на процес резервування, розглядає методи оцінки кредитних ризиків, адаптовані до сучасних умов, доводить позитивний вплив резервування на фінансову стійкість і зростання довіри інвесторів. Ковальчук І. О. [6], пропонує практичні способи розрахунку резервів із урахуванням умов невизначеності задля уникнення вразливих ризиків. Політика формування резервів в постійному полі зору національного банку, зокрема в презентації [13] акцентовано увагу на моделі «очікуваних збитків», яка полягає у відображенні оціночного резерву з моменту первісного визнання за умови відсутності значного погіршення кредитної якості. Науковці Дубініна М. [3; 4], Овчарова Н., Кравченко О., Бобошко Р. [10] досліджують політику формування резервів в сфері аграрної галузі.

Окремий напрям наукових праць, зокрема, стаття Сидоренко Л. П. [12], присвячена

дослідженню забезпечень і резервів у контексті вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності. У таких роботах акцент робиться на порівняльному аналізі підходів до їх визнання та оцінки, проблемах професійного судження бухгалтера й впливі облікової політики на достовірність фінансової звітності. Водночас у сучасних дослідженнях дедалі більше уваги приділяється управлінському аспекту формування забезпечень і резервів та їх ролі в системі управління ризиками підприємств.

Разом із тим питання формування політики забезпечень і резервів саме в обліково-аналітичній системі сільськогосподарських підприємств висвітлені недостатньо. Наявні наукові публікації переважно зосереджуються на загальноекономічних або нормативних аспектах, не враховуючи повною мірою галузеву специфіку аграрного виробництва, пов'язану з сезонністю, біологічними активами та підвищеним рівнем невизначеності.

Таким чином, галузева специфіка сільськогосподарських підприємств, зокрема наявність біологічних активів, довготривалий виробничий цикл та високий рівень виробничих ризиків, потребує подальших досліджень у частині адаптації загальних підходів до формування забезпечень і резервів до умов аграрного виробництва. Це зумовлює актуальність поглиблення наукових розвідок, спрямованих на розроблення комплексного підходу до формування політики забезпечень і резервів з урахуванням інформаційних потреб управління сільськогосподарськими підприємствами.

Формулювання цілей статті полягає у комплексному дослідженні наукових підходів та практичних напрацювань щодо удосконалення політики забезпечень та резервів у обліково-аналітичній системі сільськогосподарського підприємства, що забезпечить достовірність управлінської та фінансової звітності, сприятиме підвищенню якості управлінських рішень та зміцненню економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи економічну сутність забезпечень і резервів як об'єктів бухгалтерського обліку та аналізу потребує їх розмежування за змістом, функціональним призначенням та роллю в управлінні ризиками аграрного підприємства. Відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [9] та IAS 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та

умовні активи» [7] забезпечення визнаються як зобов'язання з невизначеною сумою або строком погашення, що виникають унаслідок минулих подій і підлягають погашенню в майбутньому через непередбачені вибуття ресурсів, які втілюють економічні вигоди. Отже, політика формування забезпечень базується на чітко окресленій правовій або обґрунтованій економічній природі та відображає ймовірні майбутні втрати, які передбачені певними обставинами і мають місце відбутися.

Економічна сутність резервів трактується як інструмент внутрішнього перерозподілу фінансового результату в розрізі окремих періодів та проведення оцінювання при коригуванні активів і зобов'язань з метою забезпечення найбільш вірогідної об'єктивності і логіки їх визнання. Вони можуть формуватися як у складі власного капіталу (наприклад, резервний капітал), так і у формі оціночних резервів (резерв сумнівних боргів, резерв знецінення активів, резерв ймовірної втрати урожаю, резерв втрати біологічних активів внаслідок хвороби та інших впливів природного характеру), що забезпечують дотримання принципу обачності. Таким чином, можемо констатувати про те, що забезпечення мають характер майбутнього зобов'язання, в той час як резерви загалом виконують функцію страхового гаранта для покращення фінансової стійкості підприємства.

В діяльності сільськогосподарських підприємств економічна сутність категорій забезпечення та резерви має певні особливості, які характеризуються посиленням рівнем виробничих ризиків. Основними особливостями є: сезонність, залежність від природно-кліматичних умов, біологічна трансформація активів (відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи» та IAS 41 Сільське господарство [8], коливання ринкових цін, епізоотичні та фітосанітарні загрози. За таких умов забезпечення та резерви мають більш широке економічне призначення, виконуючи значно більшу роль, ніж просту складову фінансової звітності. При цьому вони виконують функцію фінансового інструмента превентивного реагування на можливі втрати, і таким чином інтегруються у систему управління ризиками сільськогосподарського підприємства загалом. Політика їх формування дозволяє підприємству заздалегідь відображати ймовірні втрати, що дозволяє уникнути різких коливань фінансового результату в майбутніх періодах, забезпечити більш об'єктивну оцінку прибутковості та підвищити якість обліково-аналітичної

інформації для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, економічна природа забезпечень і резервів у діяльності сільськогосподарського підприємства проявляється у синтезі двох ключових аспектів. Перший аспект є обліково-оціночним і пов'язаний із визнанням майбутніх витрат, уточненням вартості активів і зобов'язань для забезпечення принципу обачності. Другий аспект має управлінське превентивне спрямування на мінімізацію впливу ризиків, зміцнення фінансової стійкості та забезпечення безперервності господарської діяльності. Така політика системного підходу до їх формування дає змогу забезпечити баланс між вимогами нормативних стандартів та довгостроковими стратегічними цілями розвитку аграрного бізнесу.

Політика формування резервів і забезпечень у сільськогосподарських підприємствах має пряму залежність від галузевих особливостей, зокрема щодо: сезонності виробництва, природно-кліматичних умов, біологічних трансформацій активів, тривалих виробничих циклів, мінливих і не постійних правил державної підтримки та інших інституцій. Бюджетні дотації, податкові пільги, компенсації та інші заходи державної аграрної політики є важелем балансування ймовірних природних катаклізмів, які практично неможливо передбачити. З наукової точки зору це формує додатковий рівень регуляторного ризику, що потребує аналітичних розрахунків при формуванні забезпечень. Невизначеність щодо обсягів та строків отримання державної підтримки становить значний вплив на оцінку майбутніх грошових потоків і зумовлює необхідність аналітичного моделювання можливих фінансових наслідків у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Сезонний характер аграрного виробництва зумовлює нерівномірність формування доходів і витрат у межах звітного року. З наукової точки зору це обґрунтовує необхідність створення забезпечень для рівномірного розподілу витрат між періодами відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів і витрат. Формування забезпечень дозволяє нівелювати значний вплив надмірних витрат у період посівної та збирання врожаю на фінансовий результат і забезпечити аналітичну співставність показників.

Висока залежність від погодних умов, стихійних явищ, епізоотій та фітосанітарних загроз у науковому контексті зумовлює потребу у створенні ризик-орієнтованих забез-

печень як інструмента фінансового захисту від імовірних втрат урожаю або біологічних активів тваринництва. Такі забезпечення виконують функцію превентивного механізму стабілізації фінансових результатів і є важливим елементом системи економічної безпеки сільськогосподарського підприємства. Наявність біологічних активів, вартість яких змінюється внаслідок природних процесів росту, відтворення та деградації з позицій облікової теорії зумовлює необхідність застосування спеціальних підходів до оцінки та можливого формування резервів знецінення або забезпечень під очікувані втрати. Біологічна невизначеність підсилює роль професійного судження та аналітичного прогнозування при визначенні обсягу таких забезпечень. Якщо виробничий цикл підгалузей рослинництва та тваринництва перевищує річний період, створюється часовий розрив між понесеними витратами та отриманням доходів. Для дотримання принципу безперервності діяльності та об'єктивності фінансової звітності застосовують науково обґрунтований підхід формування забезпечень для майбутніх витрат, необхідних для завершення виробничого процесу та відновлення природних ресурсів. Галузева специфіка сільського господарства є об'єктивним доказом для визначення ефективної політики щодо забезпечень та резервів як інструментів адаптації до ризиків та забезпечення фінансової стійкості.

Необхідною умовою формування ефективної політики щодо резервів і забезпечень обліково-аналітичної системи аграрного підприємства є науково обґрунтована класифікація. З огляду на вищенаведені галузеві особливості, така класифікація повинна враховувати не лише формальні вимоги стандартів бухгалтерського обліку (зокрема НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [9] та IAS 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [7], але й управлінські потреби ризик-менеджменту та забезпечення економічної безпеки. В таблиці 1 представлена класифікація резервів та забезпечень за найбільш вагомими ознаками, які пов'язані із галузевими особливостями.

Запропонована класифікація забезпечень і резервів є багатокритеріальною за ознаками, які дають можливість застосувати системний підхід до політики їх формування в аграрному підприємстві. Вона поєднує нормативно-обліковий, аналітичний та управлінський виміри, що сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, зміцненню ризик-менеджменту

Таблиця 1

Класифікація забезпечень та резервів в аграрних підприємствах

Класифікаційна ознака	Сутність, економічне обґрунтування, значення	Класифікація
За джерелами формування	Пояснення економічної природи резерву, визначення впливу на структуру капіталу та фінансові показники	1. Витратні (операційні) 2. Капітальні (власні) 3. Оціночні коригування активів
За функціями і призначенням	Забезпечення зв'язку між обліковими процедурами та стратегічними цілями підприємства	1. Компенсаційні 2. Страхові (ризик-нейтралізуючі) 3. Інвестиційно-стабілізаційні
За ступенем визначеності	Для формування облікової політики та визначення методів оцінки	1. Високої визначеності 2. Ймовірні (оцінкові) 3. Умовні
За впливом на фінансовий результат	Для здійснення аналітичної оцінки ефекту резервної політики на прибутковість, ліквідність і фінансову стійкість підприємства	1. Зменшують фінансовий результат звітного періоду 2. Без впливу на прибуток 3. Корируючі рентабельність

Джерело: сформовано авторами

та забезпеченню стратегічної стабільності аграрного бізнесу.

На основі обґрунтованої та об'єктивно вибудованої класифікації резервів та забезпечень індивідуально для окремого сільськогосподарського підприємства, розробляється облікова політика щодо забезпечень і резервів. При цьому рекомендуємо поєднувати нормативні вимоги стандартів та ризик-менеджмент аграрного бізнесу. Методичні підходи до облікової політики рекомендуємо структурувати за ключовими елементами, такими як: критерії визнання, методи оцінки, правила інвентаризації, розкриття у звітності. Критерії визнання дозволять визначити наступне: наявність поточного зобов'язання (правового або конструктивного), що виникає внаслідок минулої події; частоту і причини вибуття ресурсів, які втілюють економічні вигоди; об'єктивність та достовірність оцінки суми зобов'язання. Важливим є критерій суттєвості передбачення зменшення корисності. Для цього у обліковій політиці рекомендуємо чітко прописати механізм застосування професійного судження та документального підтвердження розрахунків, які базуються на прийнятій для конкретного підприємства методиці оцінки забезпечень: метод оптимальної оцінки (на основі управлінської оцінки очікуваних втрат); дисконтування грошових потоків (розрахунок теперішньої вартості для довгострокових забезпечень); статистичні та імовірнісні методи (використання середньозважених показників, коефіцієнтів, моделей сценарного аналізу). В обліковій політиці рекомендуємо

прописати джерела інформації, періодичність перегляду оцінок та підхід до коригування сум у разі зміни припущень.

Методичні засади щодо облікової політики підсилить регулярна інвентаризація забезпечень і резервів із метою перевірки їх обґрунтованості та актуальності. При цьому важливими кроками є аналіз первинних документів та розрахункових моделей, звірка фактичних витрат із забезпеченнями, які сформовані в минулому періоді, перегляд оцінок з урахуванням змін. За результатами інвентаризації можливі донарахування, зменшення або сторнування забезпечень.

Для потреб управління важливими є підходи щодо розкриття інформації про резерви і забезпечення. Тому рекомендуємо у примітках до фінансової звітності чітко розкривати методи оцінки, рух забезпечень за період, характер і строки погашення, описувати ключові припущення та рівень невизначеності.

Звіт про управління на наш погляд, має розкривати роль політики щодо резервів та забезпечень для становлення фінансової стійкості з урахуванням особливостей кожного підприємства індивідуально. Підходи до формування облікової політики щодо забезпечень і резервів мають бути комплексними, із дотриманням принципу обачності, вимог стандартів обліку та стратегічних цілей аграрного підприємства.

Політика формування забезпечень і резервів ґрунтується на відповідній організації внутрішнього контролю та аналітичної служби. З наукової точки зору, ці елементи повинні

базуватися на ризик-орієнтованому підході, принципах превентивності, системності та документальної обґрунтованості управлінських рішень. Вважаємо за доцільне закріпити в обліковій політиці та положенні про внутрішній контроль: перелік відповідальних осіб за розрахунок забезпечень; регламенти збору інформації для розрахунків; механізми погодження розрахунків на рівні керівництва; терміни і дедлайни. Запровадження ризик-орієнтованих контрольних процедур дозволить періодично переглядати та підтверджувати відповідності критеріїв визнання забезпечень вимогам стандартів, аналізувати ефективність методів, тестувати чутливість до зміни умов і припущень. Потреба в дієвій системі контролю підтверджується високим рівнем невизначеності аграрної діяльності.

Аналітична служба має забезпечити дієвий і повний факторний аналіз впливу резервної політики на фінансовий результат, застосувати сценарне моделювання (оптимістичний, базовий, песимістичний сценарії), здійснювати регулярний перегляд адекватності створених забезпечень на основі фактичних даних. Аналітичний моніторинг спрямований на забезпечення адаптивності резервної політики задля безперервності діяльності підприємства.

Організація внутрішнього контролю та аналітичної служби повинна бути інтегрованою складовою системи управління ризиками. Науковим поясненням є поєднання відповідності нормативно-правового поля, економічного аналізу та стратегічного управління фінансовою стійкістю, що сприятиме підвищенню прозорості облікових оцінок і зміцненню економічної безпеки сільськогосподарського підприємства.

Висновки. В публікації висвітлено основні проблемні питання щодо політики формування забезпечень і резервів в обліково-аналітичній системі сільськогосподарського підприємства, які виконують не лише функцію відображення оціночних зобов'язань та коригування вартості активів, а й виступають важливим інструментом управління ризиками задля підтримки економічної безпеки. Економічна сутність забезпечень і резервів є поєднанням обліково-оціночного та управ-

лінського превентивного аспектів, що і деякій мірі нівелює підвищену невизначеність аграрного виробництва.

Характеристика галузевих особливостей сільського господарства, зокрема, сезонності виробництва, впливу природно-кліматичних чинників, біологічної трансформації активів, тривалих виробничих циклів, державної допомоги та податкових пільг, обумовлює необхідність формування ризик-орієнтованої політики забезпечень і резервів. В таких умовах інтеграція політики щодо резервів та забезпечень в систему економічної безпеки підприємства є беззаперечною та відповідає обліковим принципам обачності, безперервності діяльності й достовірності фінансової інформації.

Запропоновано нові підходи до класифікації забезпечень і резервів за джерелами формування, функціональним призначенням, ступенем визначеності та впливом на фінансовий результат, що дозволяє систематизувати їх місце в обліковій політиці, методи розрахунку та забезпечити аналітичну прозорість.

Розроблені методичні підходи до визнання, оцінки, інвентаризації та розкриття інформації сприяють підвищенню якості фінансової звітності та посиленню управлінського контролю. Обґрунтовано потребу в організації внутрішнього контролю та аналітичного супроводу формування забезпечень і резервів на засадах ризик-орієнтованого підходу, що забезпечує адаптивність облікових оцінок до інституціональних змін.

Наші підходи щодо системного впровадження науково обґрунтованої політики формування забезпечень і резервів створюють передумови для підвищення фінансової стабільності, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

Перспективи подальших досліджень можна запропонувати у розробленні галузевих моделей оцінки забезпечень з використанням статистичних та економіко-математичних методів прогнозування ризиків, удосконалення підходів до інтеграції резервної політики в систему стратегічного управління та економічної безпеки сільськогосподарського підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грабчук, І., Бугайчук, В., & Коломієць, В. (2022). Резерви ресурсозбереження і зниження собівартості овочевої продукції. *Економіка та суспільство*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-111> (дата звернення: 15.10.2025).

2. Дорошенко В.М. Управління дебіторською заборгованістю: сучасні виклики та методи оцінки. *Фінанси і кредит*. 2023. № 2. С. 45-58.
3. Дубініна М. В., Гомелько Н. Г., Дубінін В. А. (2017). Концепція формування резервів як об'єкта бухгалтерського обліку. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «*Modern Economics*». № 6. С. 60-68. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/dubinina.pdf> (дата звернення: 05.11.2025).
4. Дубініна М. В., Черняк С. Г. Політика облікового резервування: формування та використання Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2021. 4 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua> (дата звернення: 07.12.2025).
5. Коваленко О. В. Бухгалтерський облік резервів: сучасні виклики та перспективи. Київ : Видавництво «Фінанси України», 2023. 245 с.
6. Ковальчук І. О. Вплив кредитних ризиків на фінансову стійкість підприємств. *Бухгалтерський облік і аудит*, 2022, № 5, с. 20-35.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_051 (дата звернення: 14.11.2025).
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text (дата звернення: 16.11.2025).
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджено наказом МФУ № 20 від 31.01.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 14.12.2025).
10. Овчарова, Н., Кравченко, О., & Бобошко, Р. (2021). Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*, (30). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-45> (дата звернення: 18.11.2025).
11. Падій І. О. Методичне забезпечення формування резервів в обліку сільськогосподарських підприємств. *Держава та регіони. Серія економіка*. 2019. №2.
12. Сидоренко Л. П. Методологічні аспекти формування резерву сумнівних боргів відповідно до МСФЗ. *Економічний аналіз*, 2023, № 7, с. 62-78.
13. Щодо коректного формування резервів та відображення справедливої вартості активів в контексті забезпечення виконання постанови Правління Національного банку України від 02.02.2024 № 14. Презентація на зустріч з ринком кредитних спілок м. Київ. 01.10. 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/2025-10-01_Presentation_Credit_Unions.pdf (дата звернення: 04.12.2025).
14. Hlaváčková P. Forest as a Biological Asset – An Accounting and Tax Perspective *Journal of Forest Science*. 2025. № 71(7).
15. Oliveira S. Risk-Based Reserves in Agri-Business: Standards and Application. Lisbon: Springer, 2023.
16. Грабчук, І., Бугайчук, В., & Коломієць, В. (2022). Резерви ресурсозбереження і зниження собівартості овочевої продукції. *Економіка та суспільство*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-111> (дата звернення: 15.10.2025).
17. Дорошенко В.М. Управління дебіторською заборгованістю: сучасні виклики та методи оцінки. *Фінанси і кредит*, 2023, № 2, с. 45-58.
18. Дубініна М. В., Гомелько Н. Г., Дубінін В. А. (2017). Концепція формування резервів як об'єкта бухгалтерського обліку. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «*Modern Economics*». № 6. С. 60-68. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/dubinina.pdf> (дата звернення: 05.11.2025).
19. Дубініна М. В., Черняк С. Г. Політика облікового резервування: формування та використання Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2021. 4 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua> (дата звернення: 07.12.2025).
20. Коваленко О. В. Бухгалтерський облік резервів: сучасні виклики та перспективи. Київ: Видавництво «Фінанси України», 2023. 245 с.
21. Ковальчук І. О. Вплив кредитних ризиків на фінансову стійкість підприємств. *Бухгалтерський облік і аудит*, 2022, № 5, с. 20-35.
22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_051 (дата звернення: 14.11.2025).
23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text (дата звернення: 16.11.2025).
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджено наказом МФУ № 20 від 31.01.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 14.12.2025).

25. Овчарова, Н., Кравченко, О., & Бобошко, Р. (2021). Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*, (30). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-45> (дата звернення: 18.11.2025).
26. Падій І. О. Методичне забезпечення формування резервів в обліку сільськогосподарських підприємств. *Держава та регіони. Серія економіка*. 2019. № 2.
27. Сидоренко Л. П. Методологічні аспекти формування резерву сумнівних боргів відповідно до МСФЗ. *Економічний аналіз*, 2023, № 7, с. 62-78.
28. Щодо коректного формування резервів та відображення справедливої вартості активів в контексті забезпечення виконання постанови Правління Національного банку України від 02.02.2024 № 14. Презентація на зустріч з ринком кредитних спілок м. Київ. 01.10. 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/2025-10-01_Presentation_Credit_Unions.pdf (дата звернення: 04.12.2025).
29. Hlaváčková P. Forest as a Biological Asset. *An Accounting and Tax Perspective Journal of Forest Science*. 2025. № 71(7).
30. Oliveira S. Risk-Based Reserves in Agri-Business: Standards and Application. Lisbon: Springer, 2023.

REFERENCES:

1. Hrabchuk I., Buhaichuk V., Kolomiets V. (2022). Rezervy resursozberezhennia i znyzhennia sobivartosti ovochevoi produktsii [Resource-saving reserves and reduction of the cost of vegetable products]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-111> (accessed: 15.10.2025).
2. Doroshenko V.M. (2023). Upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu: suchasni vyklyky ta metody otsinky [Accounts receivable management: modern challenges and assessment methods]. *Finansy i kredyt*. № 2. S. 45-58.
3. Dubinina M. V., Homelko N. H., Dubinin V. A. (2017). Kontseptsiiia formuvannia rezerviv yak obekta bukhholderskoho obliku [The concept of reserve formation as an accounting object]. *Elektronne naukove fakhove vydannia z ekonomichnykh nauk «Modern Economics»*. № 6. S. 60-68. Available at: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/dubinina.pdf> (accessed: 05.11.2025).
4. Dubinina M. V., Cherniak S. H. (2021). Polityka oblikovoho rezervuvannia: formuvannia ta vykorystannia Mykolaiv : Mykolaivskiy natsionalnyi ahrarniy universytet, 4 s. [Accounting reserve policy: formation and use]. Available at: <https://dspace.mnau.edu.ua> (accessed: 07.12.2025).
5. Kovalenko O. V. (2023). Bukhholderskyi oblik rezerviv: suchasni vyklyky ta perspektyvy [Accounting for reserves: current challenges and prospects]. Kyiv : Vydavnytstvo «Finansy Ukrainy», 245 s.
6. Kovalchuk I. O. (2022). Vplyv kredytnykh ryzykiv na finansovu stiiikist pidpriemstv [The impact of credit risks on the financial stability of enterprises]. *Bukhholderskyi oblik i audyt*. № 5. S. 20-35.
7. Mizhnarodnyi standart bukhholderskoho obliku 37 «Zabezpechennia, umovni zoboviazannia ta umovni aktyvy» [International Accounting Standard 37 "Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets"]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_051 (accessed: 14.11.2025).
8. Mizhnarodnyi standart bukhholderskoho obliku 41 «Silske hospodarstvo» [International Accounting Standard 41 "Agriculture"]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text (accessed: 16.11.2025).
9. Natsionalne polozhennia (standart) bukhholderskoho obliku 11 «Zoboviazannia», zatverdzheno nakazom MFU № 20 vid 31.01.2000 [National Accounting Regulation (Standard) 11 "Liabilities", approved by Order of the Ministry of Finance No. 20 dated 31.01.2000]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (accessed: 14.12.2025).
10. Ovcharova N., Kravchenko O., Boboshko R. (2021). Formuvannia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia vytratamy silskohospodarskykh pidpriemstv [Formation of accounting and analytical support for the management of agricultural enterprises' expenses]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-45> (accessed: 18.11.2025).
11. Padii I. O. (2019). Metodychne zabezpechennia formuvannia rezerviv v obliku silskohospodarskykh pidpriemstv [Methodological support for the formation of reserves in the accounting of agricultural enterprises]. *Derzhava ta rehiony. Seriiia ekonomika*. № 2.
12. Sydorenko L. P. (2023). Metodolohichni aspekty formuvannia rezervu sumnivnykh borhiv vidpovidno do MSFZ [Methodological aspects of the formation of a reserve for doubtful debts in accordance with IFRS]. *Ekonomichnyi analiz*. № 7. S. 62-78.
13. Shchodo korektnoho formuvannia rezerviv ta vidobrazhennia spravedlyvoi vartosti aktyviv v konteksti zabezpechennia vykonannia postanovy Pravlinnia Natsionalnogo banku Ukrainy vid 02.02.2024 № 14. Prezentatsiia na zustrich z rynkom kredytnykh spilok m. Kyiv. 01.10.2025 [Regarding the correct formation of reserves and

reflection of the fair value of assets in the context of ensuring the implementation of the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated 02.02.2024 No. 14. Presentation at a meeting with the credit union market in Kyiv. 01.10.2025]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/2025-10-01_Presentation_Credit_Unions.pdf (accessed: 04.12.2025).

14. Hlaváčková P. (2025). Forest as a Biological Asset – An Accounting and Tax Perspective. *Journal of Forest Science*. № 71(7).

15. Oliveira S. (2023). Risk-Based Reserves in Agri-Business: Standards and Application. Lisbon: Springer.

Дата надходження статті: 26.02.2026

Дата прийняття статті: 09.03.2026

Дата публікації статті: 17.03.2026